

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

ZÚBOZ

Bezpečnost a ochrana zdraví dětí předškolního a mladšího školního věku pohledem rodičů

XXXI. Konference ČAPV "Pedagogický výzkum a proměny vzdělávání"

5.–7.9.2023

PhDr. Barbora Loudová Stralczyňská, Ph.D.,

RNDr. Kateřina Chroustová, Ph.D., prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D., PaedDr. Eva Marádová, CSc.,

doc. RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, M.Sc., Ph.D., PhDr. Tereza Krčmářová, Ph.D., Mgr. Jana Krátká, Ph.D.

T A
Č R

Projekt LAGRIS

TL03000213: *Analýza a podpora rozvoje kompetencí dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví.*

Doba řešení: 04/2020 – 12/2023.

Řešitelské organizace:

- Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.
- Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví.

Cíle projektu:

- Zmapovat, analyzovat a inovovat stávající přístupy aplikované pro prevenci úrazů dětí, resp. výchovu k bezpečnému chování a výchovu ke zdraví.
- Získat ucelené informace o zkušenostech, potřebách a postojích rodičů a pedagogů k dané problematice.

Projekt LAGRIS

Tematické oblasti projektu:

- Prevence dětských úrazů u věkové skupiny 3 až 11 let.
- Spolupráce rodiny a školy při výchově a osvojování si návyků dětí týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví.
- Rozvoj kompetencí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, učitelů a studentů učitelství.

Výstupy projektu:

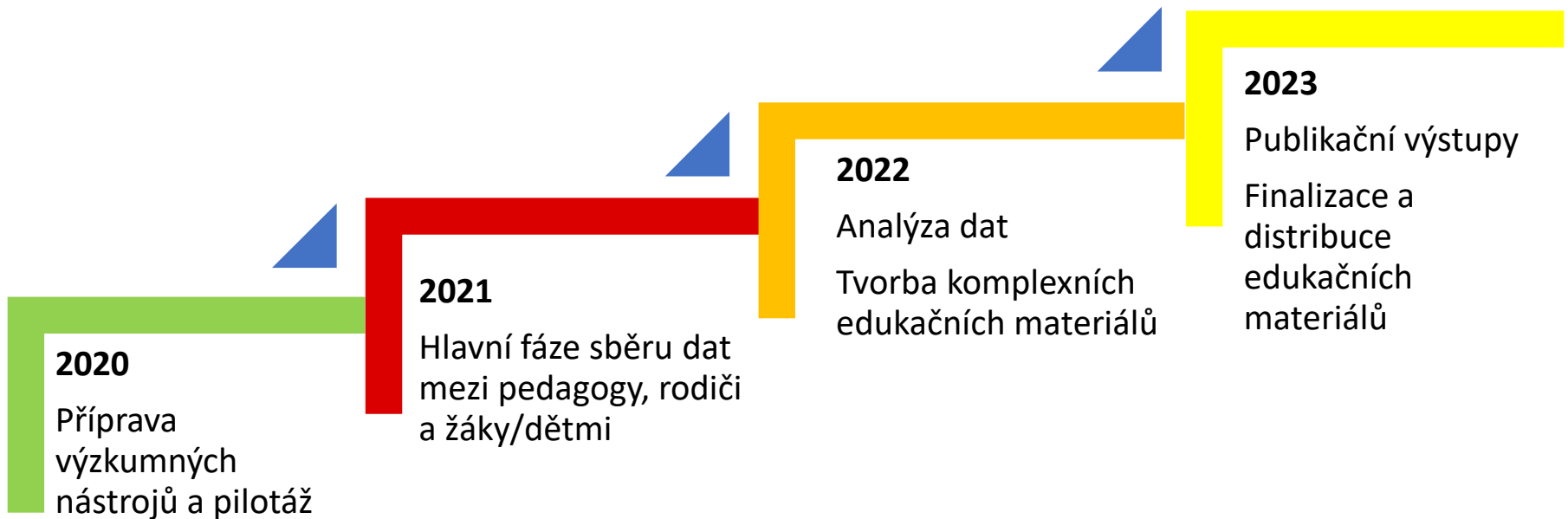
- Souhrnná výzkumná zpráva.
- Komplexní edukační materiály určené pro aktivní práci s dětmi - pro učitele MŠ a 1. st. ZŠ a rodiče.
- Workshop, webová stránka, odborné publikace.

Postup řešení

Metodologie výzkumu:

- Dotazníková šetření mezi učiteli a rodiči na spolupracujících ZŠ a MŠ v jednotlivých etapách projektu.
- Evaluace kompetencí dětí v předškolním věku, a žáků v 1., 3., 5. ročníku ZŠ provedené na spolupracujících ZŠ a MŠ.
- Rozhovory s učiteli a rodiči na spolupracujících ZŠ a MŠ.

Teoretická východiska

- V České republice je v porovnání se západními zeměmi EU dlouhodobě vyšší úrazovost dětí v předškolním a mladším školním věku (WHO, 2022)
- Každoročně nastane úraz, otrava či jiné poranění přibližně u 400 000 českých dětí (na 8 % je hospitalizováno)
- Počet dětských úrazů každoročně narůstá o 1,1 % – zejména lehké úrazy bez trvalých následků (MZČR, 2020)
- Rodiče a jejich výchovné působení jsou klíčovými aktéry v prevenci domácích zranění malých dětí (Morrongiello et al., 2004)
 - Je nezbytné věnovat pozornost jejich přístupům a strategiím směřujícím k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví jejich dětí (Morrongiello et al., 2008)

Výzkumné šetření 2022

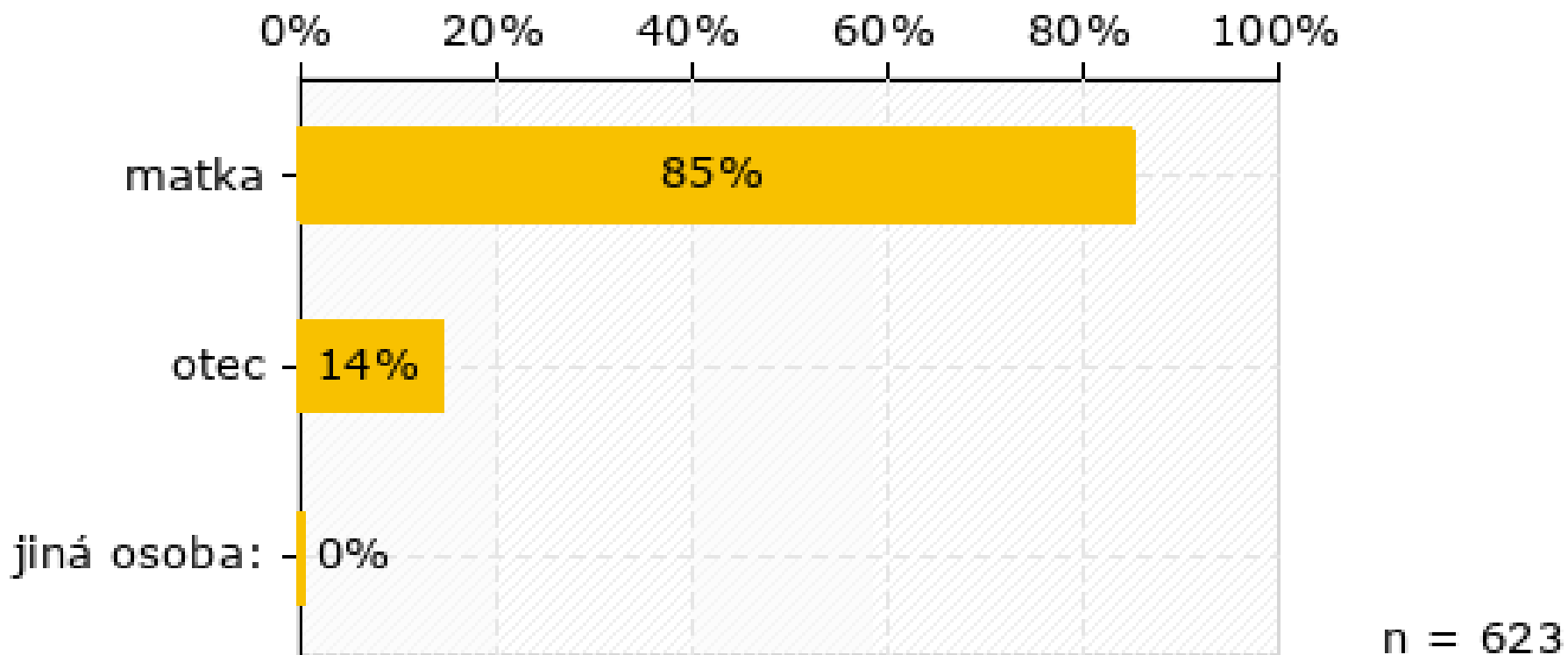
– část rodiče

- Anonymní dotazníkové šetření mezi rodiči dětí z mateřských a základních škol
- Výchozí výzkumné otázky:
 - 1) **Jaké typy závažných úrazů převažují u dětí z výzkumného vzorku?**
 - 2) **Jaká riziková místa, nebezpečné objekty a nebezpečné látky v domácím prostředí nejčastěji rodiče uvádějí?**
 - 3) **Jaké využívají rodiče pomůcky a prostředky k ochraně dítěte?**
 - 4) **Jaké programy na ochranu dětí v kyberprostoru rodiče využívají?**
 - 5) **Jaké nové problémy v oblasti ohrožení zdraví a bezpečnosti rodiče identifikují?**
 - 6) **Jaký je postoj rodičů k významu školy na rozvoji kompetencí dítěte v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví?**

Výzkumný vzorek

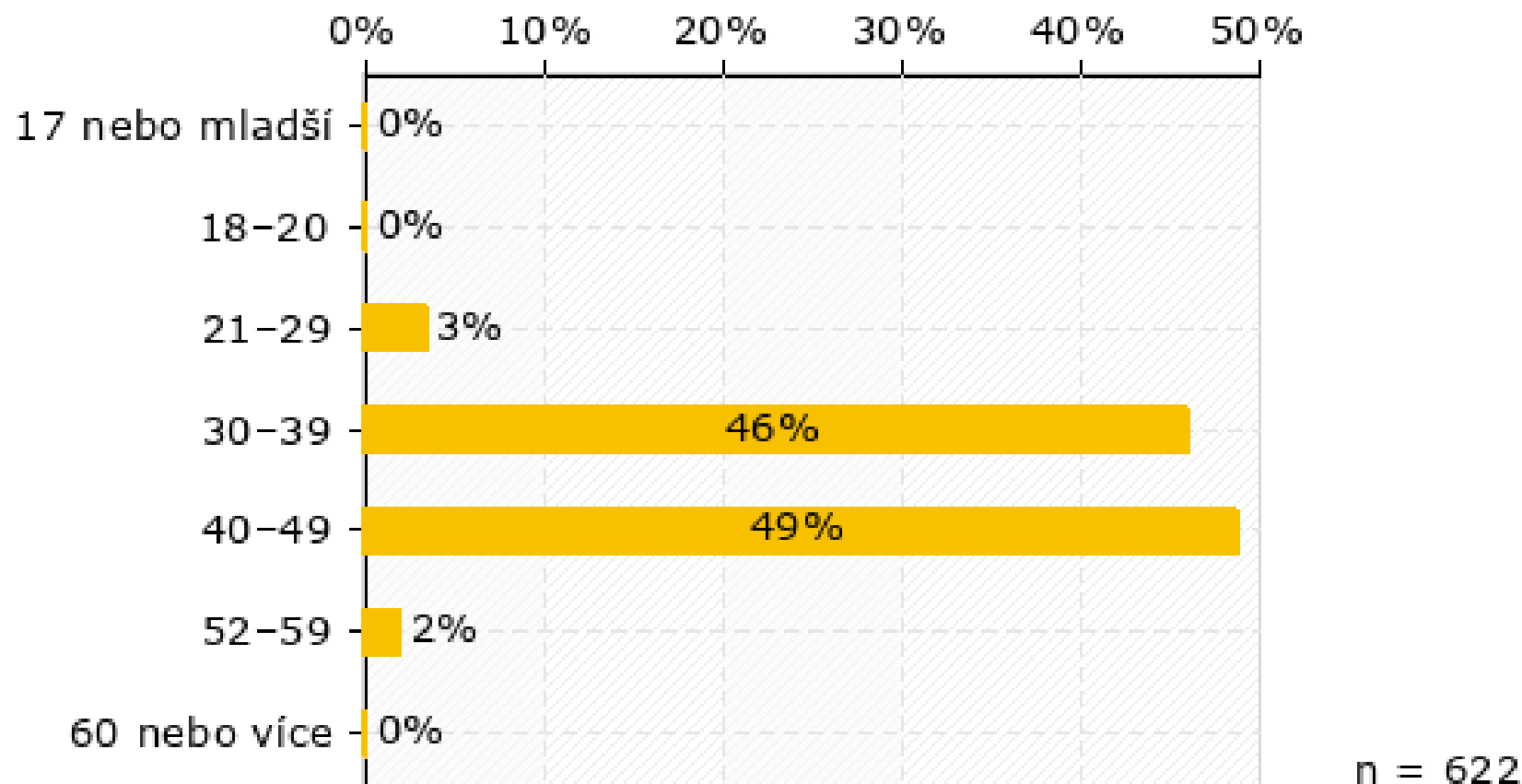
- rodiče dětí z 11 MŠ a ZŠ (Praha)
- 648 rodičů

Výzkumný vzorek

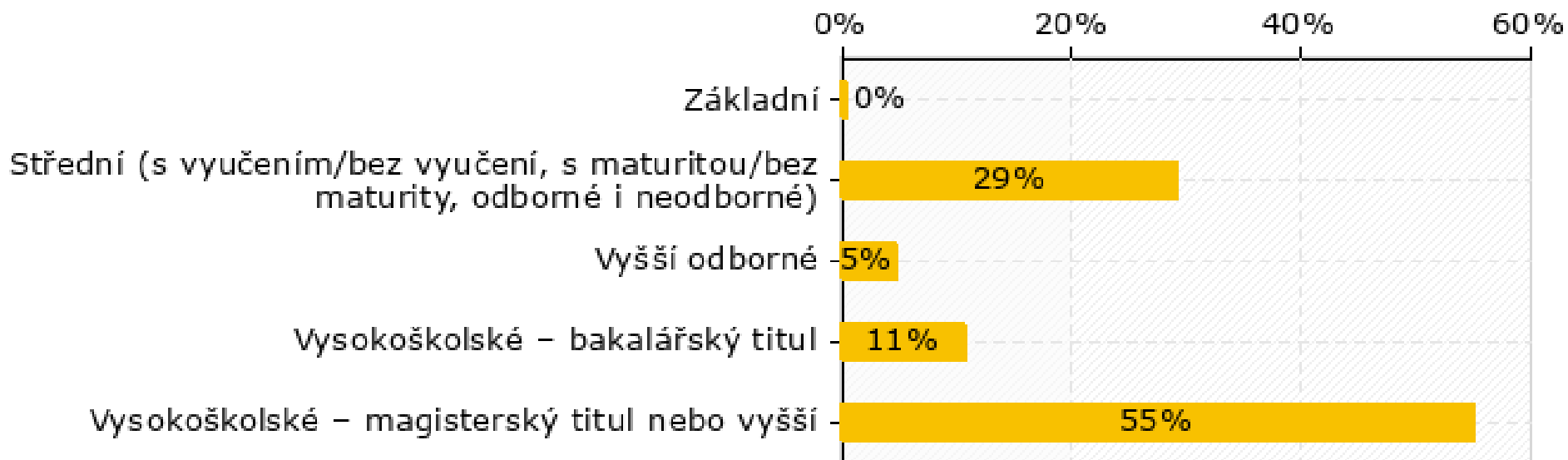
Váš věk (N = 622)

Výzkumný vzorek

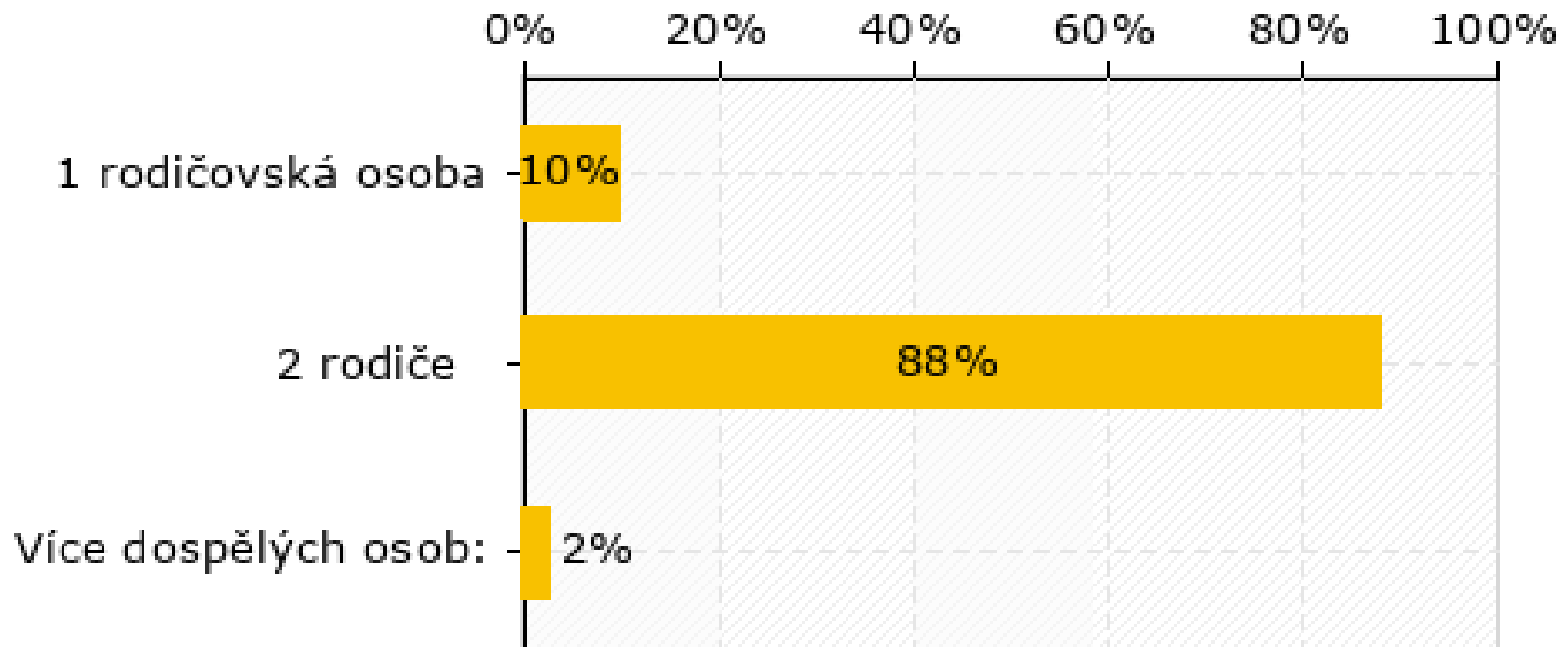
Vaše nejvyšší dosažené vzdělání (N = 644)

Výzkumný vzorek

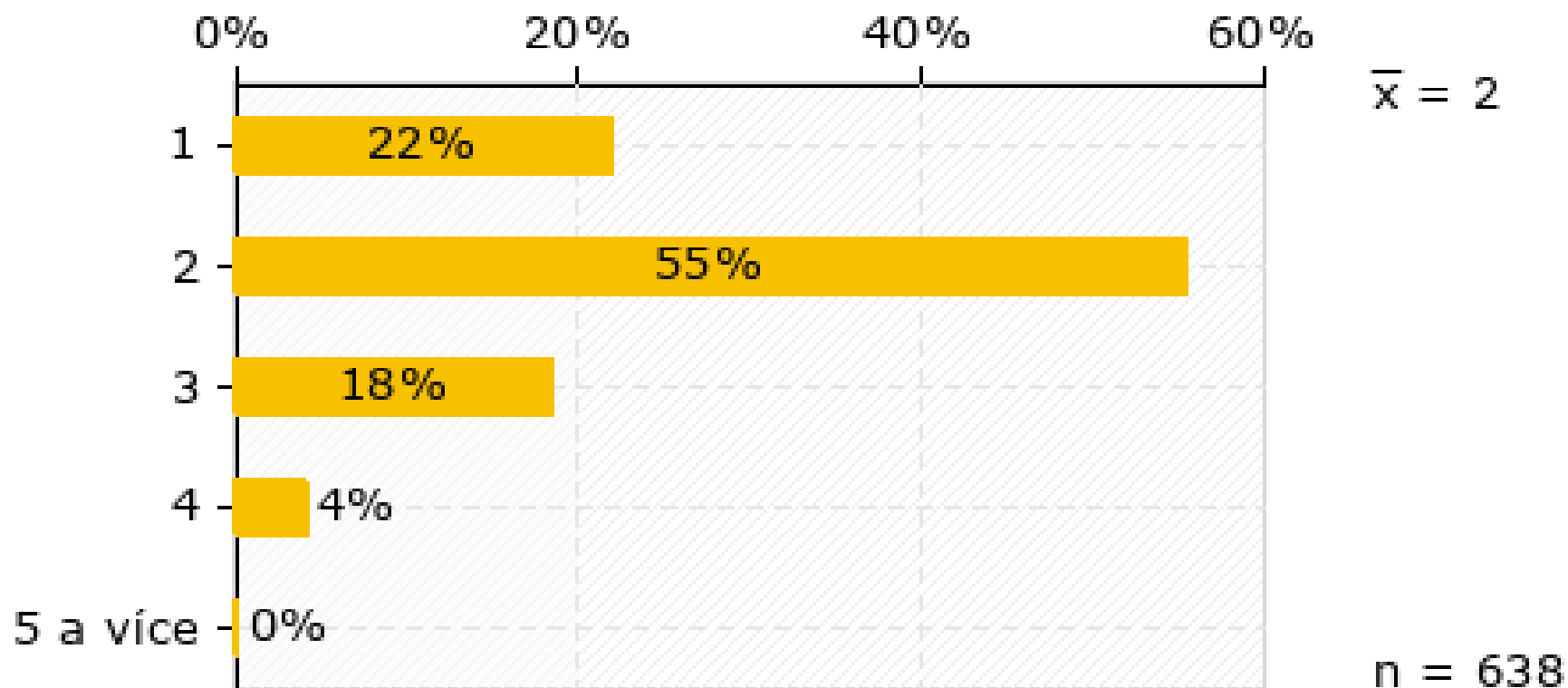
Počet dospělých členů domácnosti pečujících o dítě
(naplňujících rodičovskou roli) (N = 646)

Výzkumný vzorek

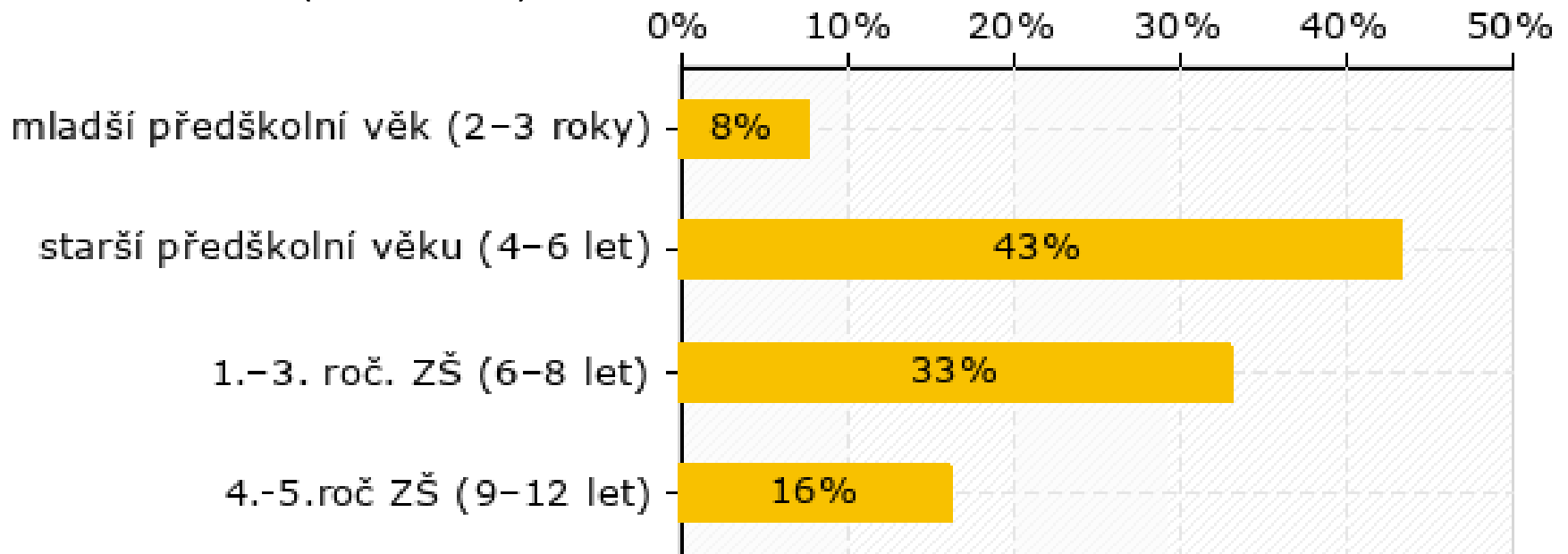
Počet dětí žijících v domácnosti (N = 638)

Výzkumný vzorek

Věk dítěte (N = 645)

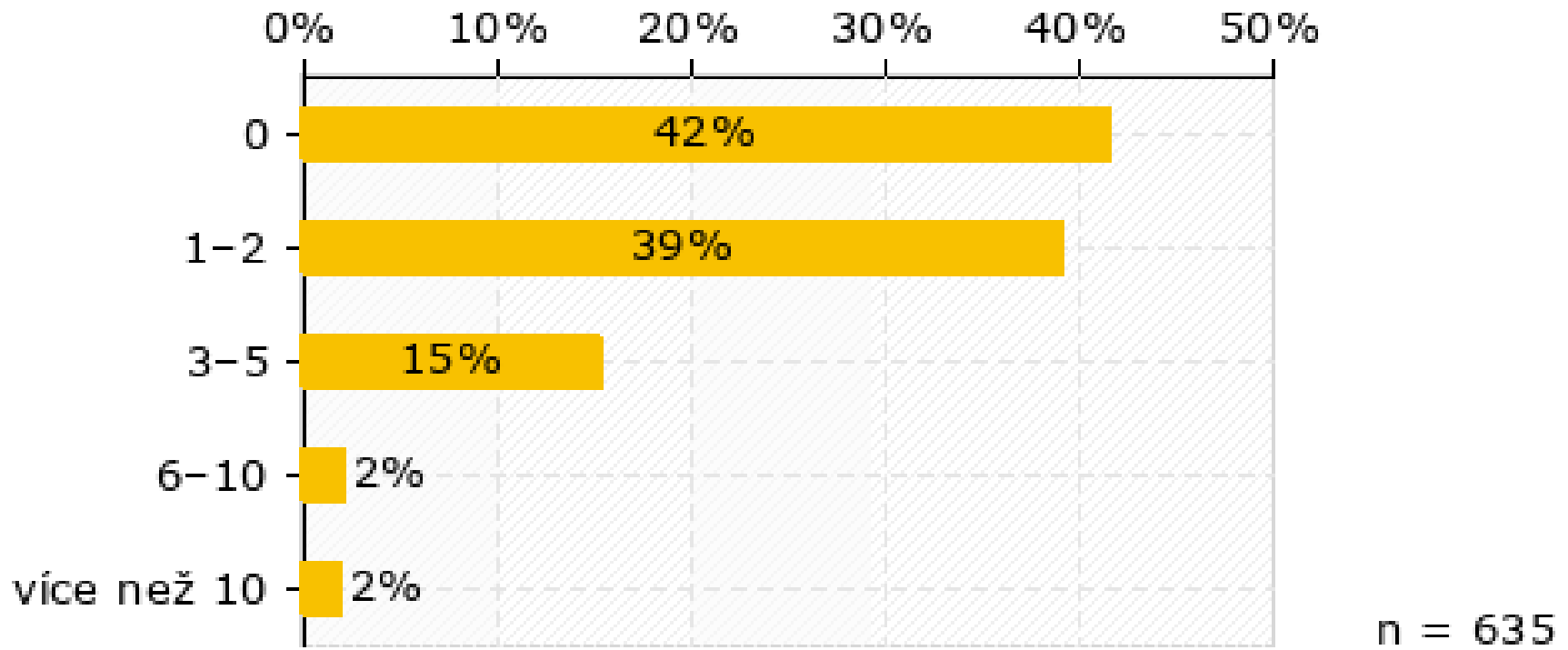
Pohlaví dítěte (N = 596)

- chlapec 53 %
- dívka 47 %

Výsledky – 1. výzkumná otázka

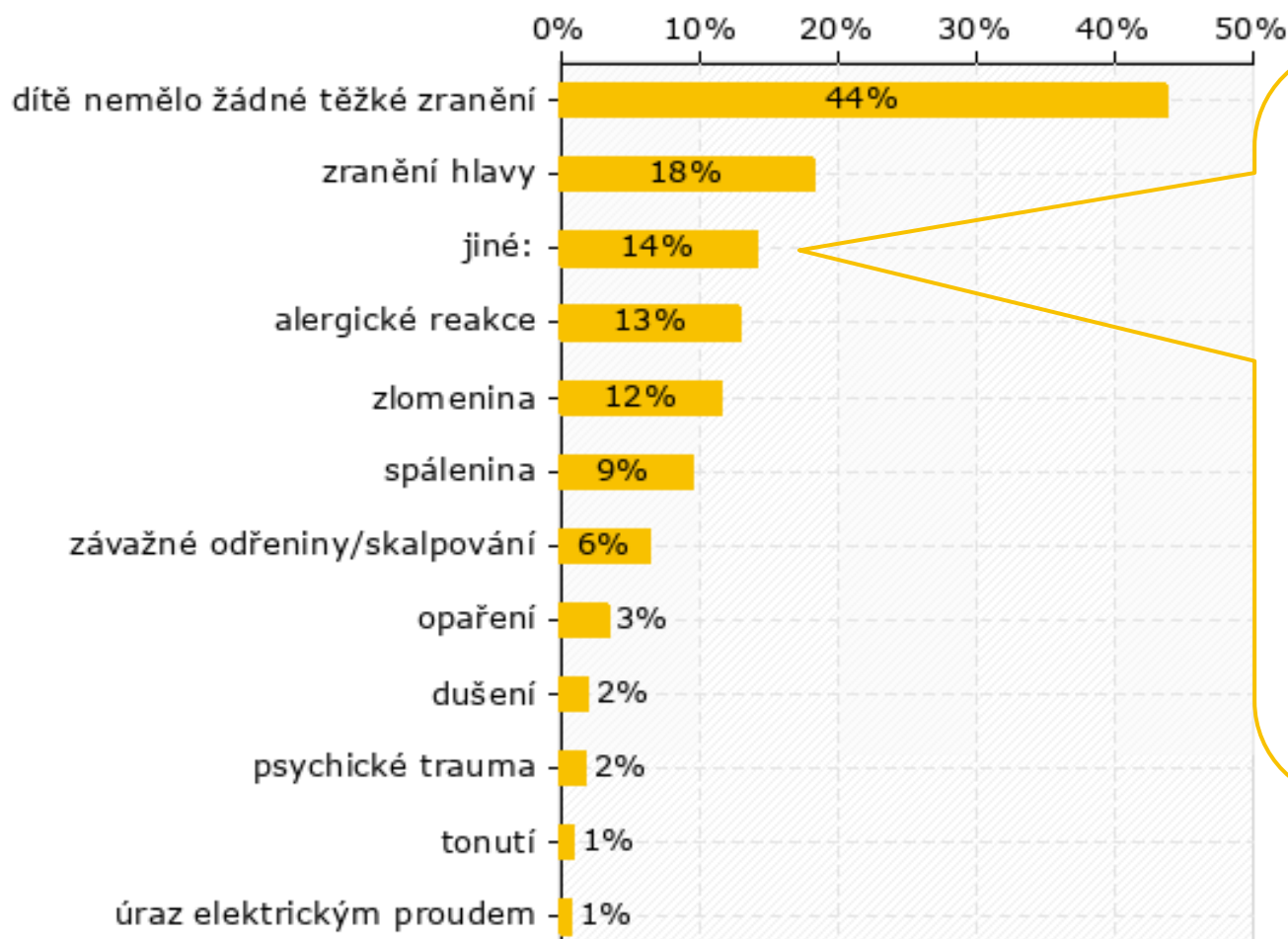
Počet úrazů, které se staly dítěti v průběhu jeho života
(N = 635)

Výsledky – 1. výzkumná otázka

Nejtěžší zranění, která se stala dítěti (N = 560)

- 81 % odpovědí patří do kategorie „dítě nemělo žádné těžké zranění“ („žádné“, běžné pohmožděny, odřeniny apod.).
- nejčastěji šlo o zranění zubu (ulomení či vyražení) – 14 % (10x)
- „prasklá lebka“ (1x),
- „otřes míchy“ (1x)

Výsledky – 2. výzkumná otázka

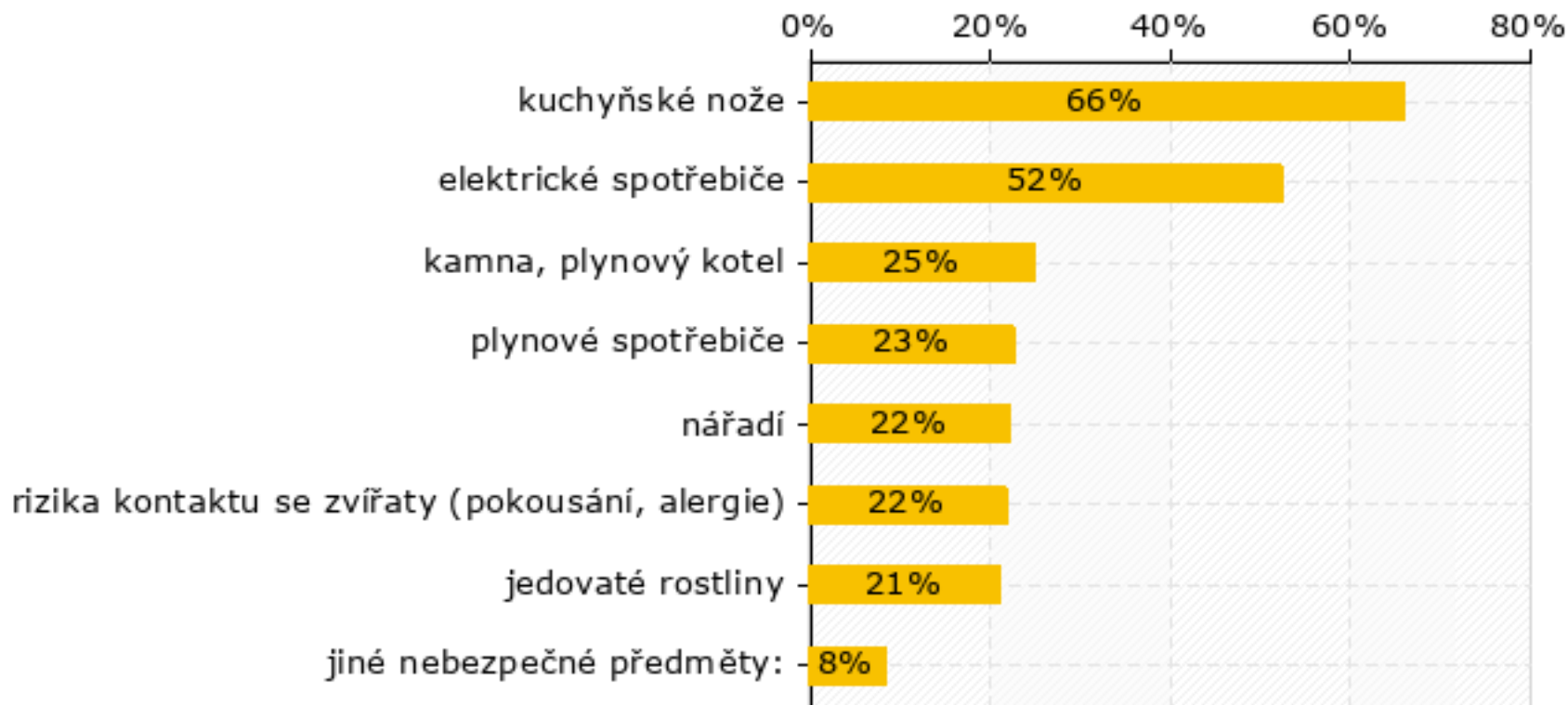
Nejvíce **riziková místa**, s nimiž se dítě setkává nebo které se učí používat (N = 653)

Výsledky – 2. výzkumná otázka

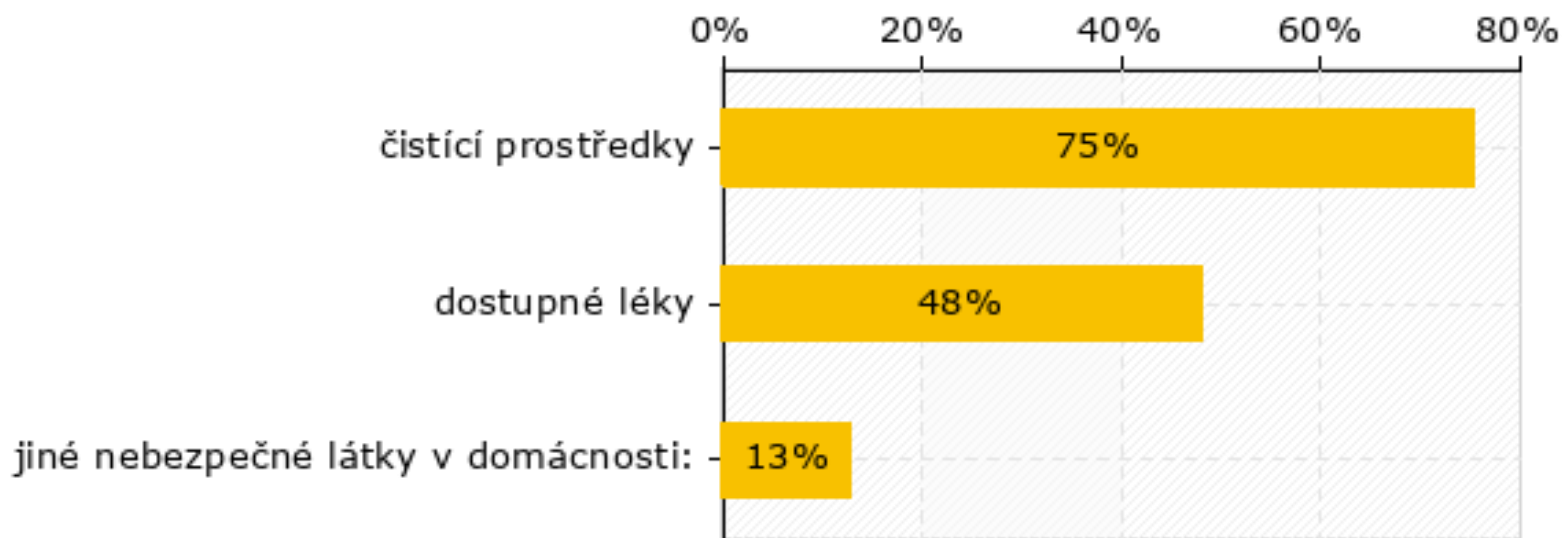
Nejvíce **nebezpečné předměty**, s nimiž se dítě setkává nebo které se učí používat (N = 631)

Výsledky – 2. výzkumná otázka

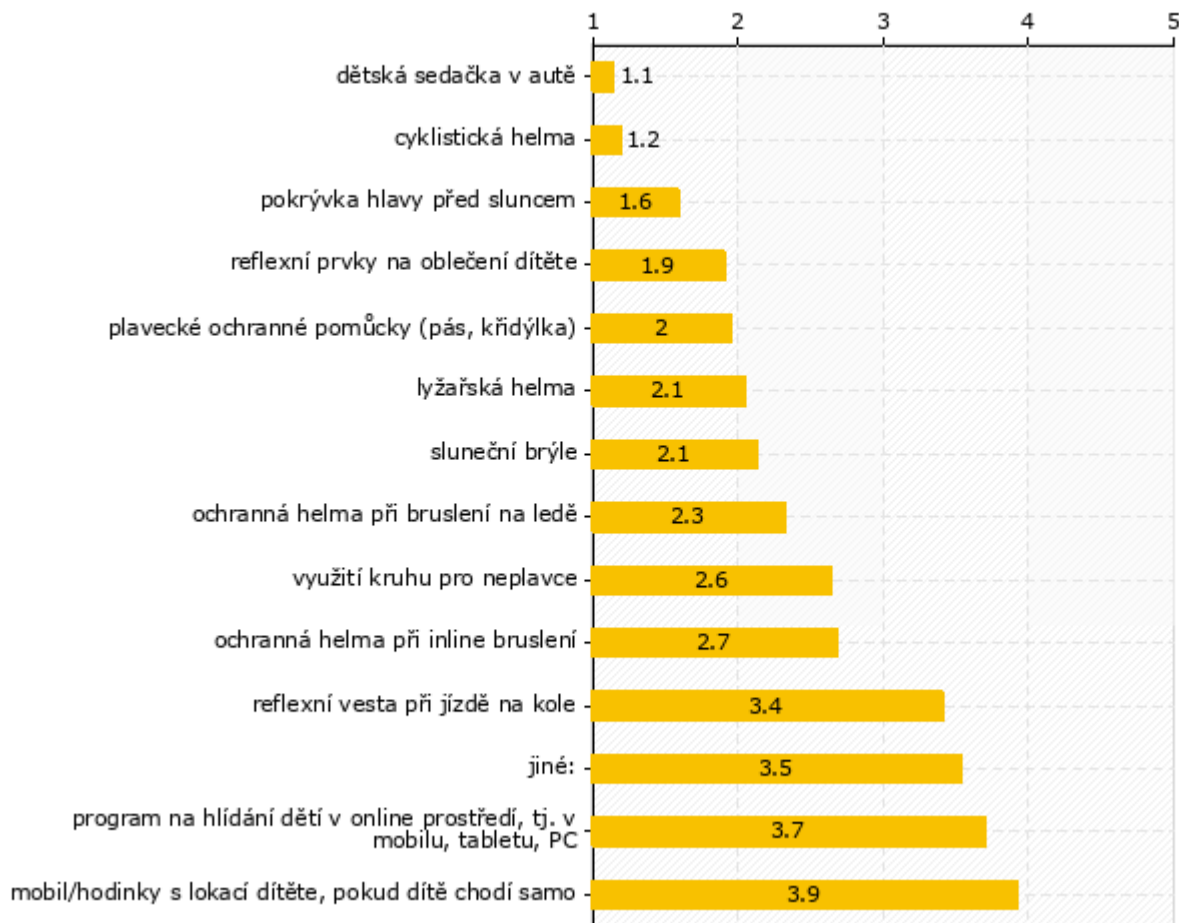
Nejvíce **nebezpečné látky v domácím prostředí**, s nimiž se dítě setkává nebo které se učí používat (N = 580)

Výsledky – 3. výzkumná otázka

Míra využívání pomůcek a prostředků k ochraně dítěte (N = 642)

- 1 – Vždy
- 2 – Občas
- 3 – Výjimečně
- 4 – Nikdy
- 5 – Dítě nedělá činnost, při které by mohlo využít ochrannou pomůcku

Výsledky – 3. výzkumná otázka

Míra využívání pomůcek a prostředků k ochraně dítěte
(N = 642)

Pomůcky a prostředky	Vždy	Občas	Výjimečně	Nikdy	Dítě nedělá...	Celkem
dětská sedačka v autě	605 (95%)	9 (1%)	0 (0%)	12 (2%)	11 (2%)	637 (100%)
cyklistická helma	564 (88%)	56 (9%)	9 (1%)	3 (0%)	10 (2%)	642 (100%)
pokrývka hlavy před sluncem	307 (48%)	299 (47%)	28 (4%)	7 (1%)	0 (0%)	641 (100%)
reflexní prvky na oblečení dítěte	205 (32%)	326 (52%)	65 (10%)	29 (5%)	7 (1%)	632 (100%)
plavecké ochranné pomůcky (pás, křídýlka)	316 (51%)	154 (25%)	39 (6%)	97 (16%)	19 (3%)	625 (100%)
lyžařská helma	457 (73%)	6 (1%)	1 (0%)	4 (1%)	160 (25%)	628 (100%)
sluneční brýle	77 (12%)	416 (66%)	116 (18%)	16 (3%)	4 (1%)	629 (100%)

Výsledky

– 3. výzkumná otázka

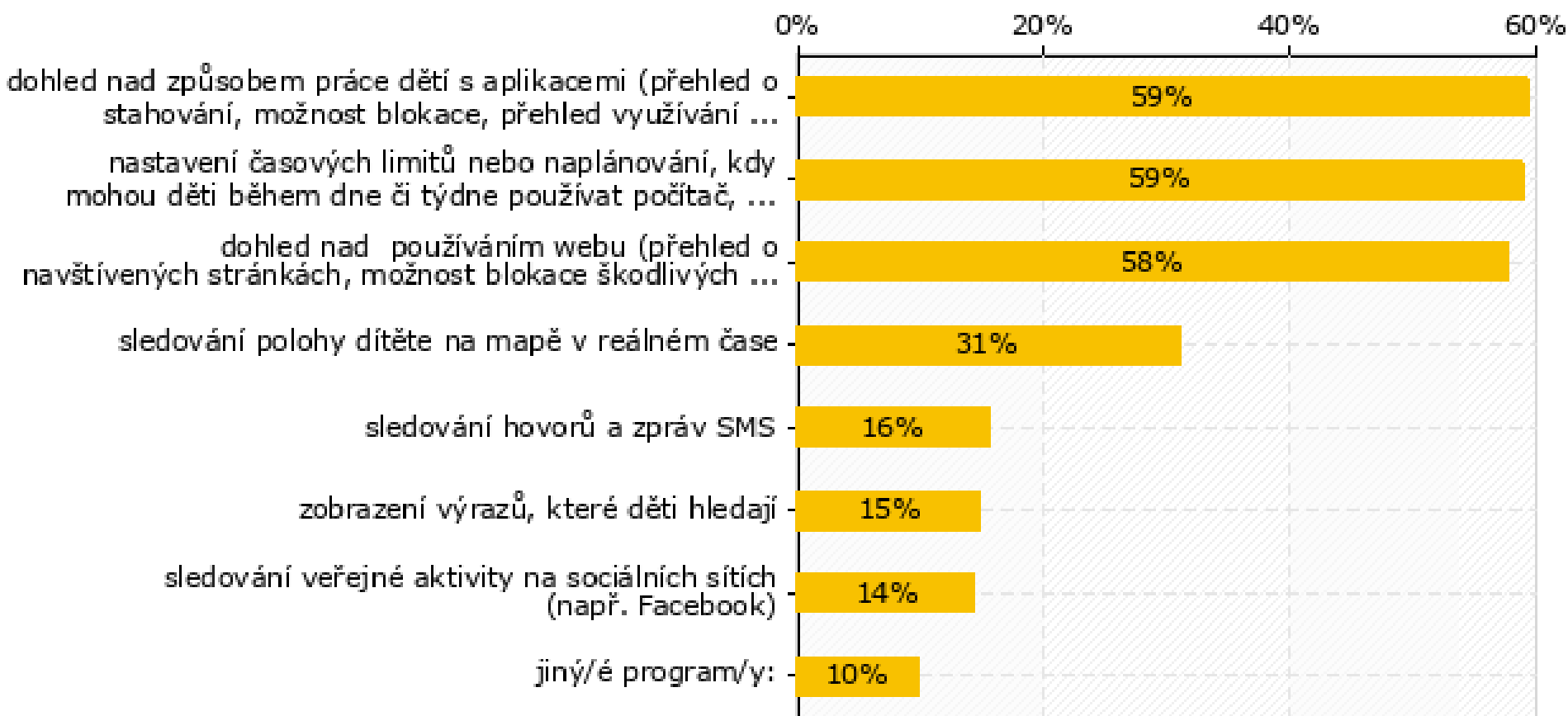
Míra využívání pomůcek a prostředků k ochraně dítěte
(N = 642)

Pomůcky a prostředky	Vždy	Občas	Výjimečně	Nikdy	Dítě nedělá...	Celkem
ochranná helma při bruslení na ledě	359 (57%)	56 (9%)	24 (4%)	32 (5%)	158 (25%)	629 (100%)
využití kruhu pro neplavce	199 (33%)	117 (19%)	60 (10%)	167 (27%)	66 (11%)	609 (100%)
ochranná helma při inline bruslení	337 (54%)	26 (4%)	6 (1%)	7 (1%)	249 (40%)	625 (100%)
reflexní vesta při jízdě na kole	33 (5%)	92 (15%)	119 (19%)	349 (56%)	32 (5%)	625 (100%)
jiné:	8 (21%)	7 (18%)	0 (0%)	4 (10%)	20 (51%)	39 (100%)
program na hlídání dětí v online prostředí, tj. v mobilu, tabletu, PC	99 (16%)	51 (8%)	30 (5%)	193 (31%)	247 (40%)	620 (100%)
mobil/hodinky s lokací dítěte, pokud dítě chodí samo	80 (13%)	48 (8%)	13 (2%)	180 (29%)	299 (48%)	620 (100%)

Výsledky – 4. výzkumná otázka

Používané programy na ochranu dětí v kyberprostoru (N = 258)

Výsledky – 5. výzkumná otázka

Nové problémy v oblasti ohrožení zdraví a bezpečnosti identifikované rodiči

Jsou v oblasti ohrožení bezpečí a zdraví nějaké nové problémy, které souvisejí s aktuálními proměnami života dětí? (N = 609)

Odpovědi	Frekvence	%
Ano	378	58 %
Ne	231	36 %

Výsledky

– 5. výzkumná otázka

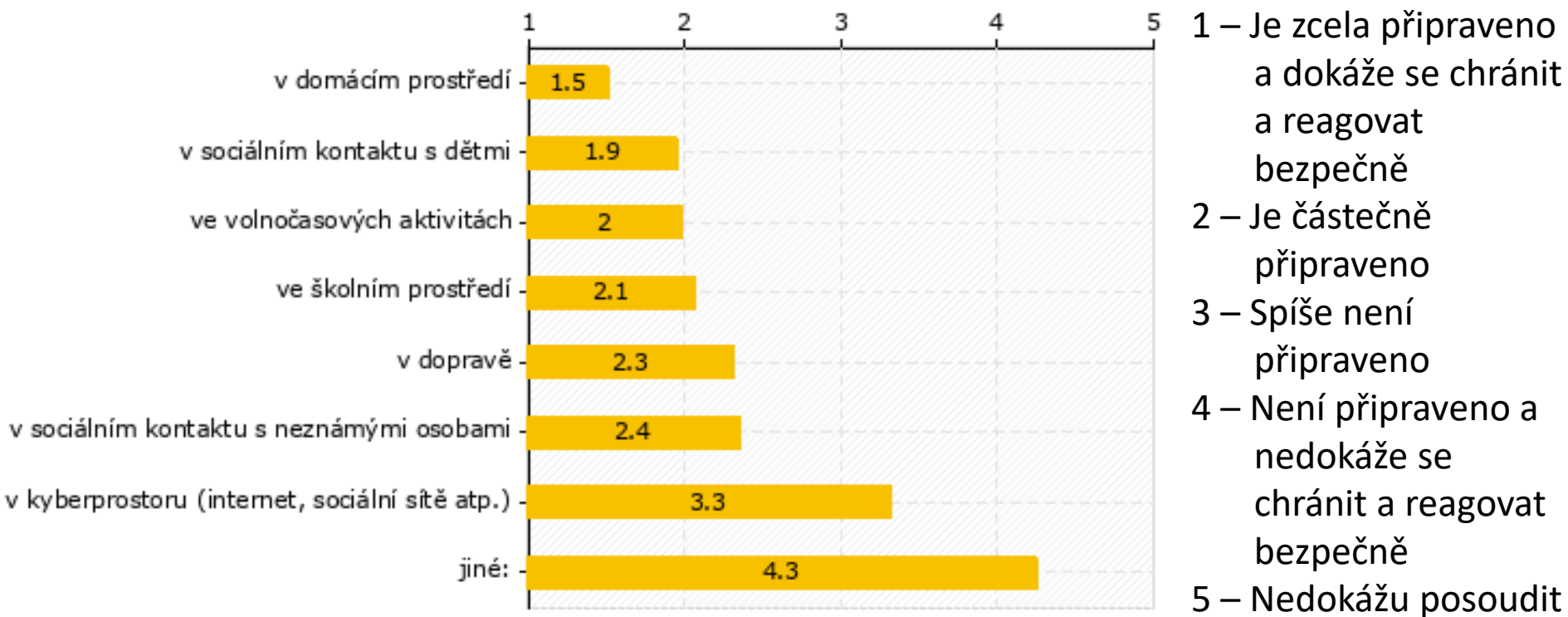
Nové problémy v oblasti ohrožení zdraví a bezpečnosti identifikované rodiči

Nové problémy v oblasti ohrožení bezpečí a zdraví podle rodičů (N = 215)		
Odpovědi	Frekvence	%
kyberprostor	131	61 %
sociální izolace	22	10 %
nedostatek sportovních aktivit	15	7 %
covid	13	6 %
psychické potíže	7	3 %
šikana	5	2 %
dopravní situace	3	1 %
životní prostředí	3	1 %
přemíra dohledu a ochrany	3	1 %
jiné	13	6 %

Výsledky – 6. výzkumná otázka

Míra připravenosti dítěte se chránit před nebezpečím a riziky, která potkává (N = 642)

Výsledky

– 6. výzkumná otázka

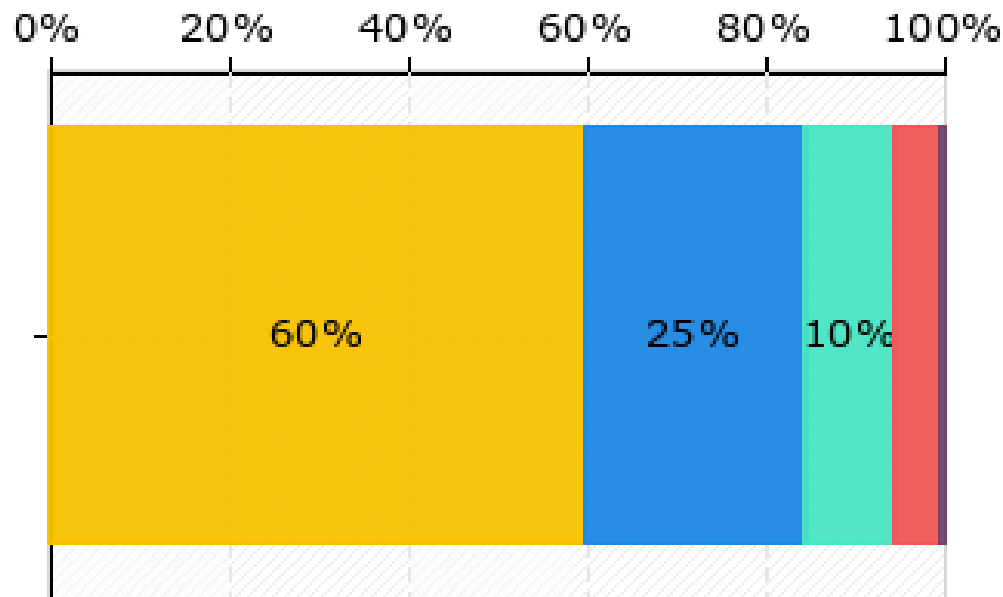
Míra připravenosti dítěte se chránit před nebezpečím a riziky, která potkává (N = 642)

Pomůcky a prostředky	Je zcela připraveno...	Je částečně připraveno	Spíše není připraveno	Není připraveno...	Nedokážu posoudit	Celkem
v domácím prostředí	338 (53%)	291 (45%)	8 (1%)	2 (0%)	3 (0%)	642 (100%)
v sociálním kontaktu s dětmi	161 (25%)	401 (63%)	46 (7%)	9 (1%)	21 (3%)	638 (100%)
ve volnočasových aktivitách	123 (19%)	460 (72%)	32 (5%)	4 (1%)	23 (4%)	642 (100%)
ve školním prostředí	173 (27%)	374 (59%)	30 (5%)	1 (0%)	61 (10%)	639 (100%)
v dopravě	66 (10%)	390 (61%)	124 (19%)	38 (6%)	22 (3%)	640 (100%)
v sociálním kontaktu s neznámými osobami	107 (17%)	306 (48%)	149 (23%)	49 (8%)	29 (5%)	640 (100%)
v kyberprostoru (internet, sociální sítě atp.)	24 (4%)	163 (26%)	154 (24%)	171 (27%)	122 (19%)	634 (100%)
jiné:	1 (4%)	4 (17%)	0 (0%)	2 (8%)	17 (71%)	24 (100%)

Výsledky – 6. výzkumná otázka

Postoj rodičů k významu školy na rozvoji kompetencí dítěte v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví (N = 640)

■ Částečně ano ■ Zcela zásadně se podílí ■ Nedokážu posoudit ■ Spíše ne ■ Vůbec se nepodílí

Limity provedeného šetření

- 1) Výběr respondentů – rodiče dětí ze škol, které se účastní projektu
- 2) Neochota rodičů odpovídat na některé otázky:
 - Pohlaví dítěte – N = 596
 - nejtěžší zranění, která se stala Vašemu dítěti – N = 560
 - nejvíce nebezpečné látky v domácím prostředí, s nimiž se vaše dítě setkává nebo které se učí používat – N = 580
 - Jsou v oblasti ohrožení bezpečí a zdraví nějaké nové problémy, které souvisejí s aktuálními proměnami života dětí? – N = 609
 - Nové problémy v oblasti ohrožení bezpečí a zdraví podle rodičů – N = 215
- 3) Neochota rodičů odpovídat na všechny podotázky, případně nepozornost (více jevů).
- 4) Sběr dat v době covidové pandemie (duben-prosinec 2021)

Závěrem

Klíčová zjištění a využití výsledků výzkumného šetření pro další řešení projektu

- výsledky korespondují s poznatky popsány v dříve provedeném šetření mezi rodiči a prarodiči (Stralczynská et al., 2022)
 - z hlediska počtu a typu úrazů dítěte, jeho připravenosti či vnímané role školy na připravenost dítěte
- rodiče vnímají kyberprostor a rizika s ním spojená jako novou hrozbu, na kterou zároveň jejich dítě není dostatečně připraveno
- školu považují za důležitého partnera ve výchově dítěte k bezpečnosti

V projektu LAGRIS plánujeme:

- obsahově rozšířit připravované edukační materiály o témata, která učitelé označují jako nedostatečně zpracovaná,
- vedle brožury, metodik a pracovních listů vytvořit interaktivní aplikaci, která bude přístupnou formou podporovat vzdělávání v oblasti zdraví a bezpečí.

Zdroje

- Morrongiello, B. A., Klemencic, N., & Corbett, M. (2008). Interactions between child behavior patterns and parent supervision: Implications for children's risk of unintentional injury. *Child Development*, 79(3), 627-638. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01147.x>
- Morrongiello, B. A., Ondejko, L., & Littlejohn, A. (2004). Understanding toddlers' in-home injuries: II. Examining parental strategies, and their efficacy, for managing child injury risk. *J Pediatr Psychol*, 29(6), 433-446. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsh047>
- MZČR. (2020). „ZDRAVÍ 2030“ *analytická studie*. <https://zdravi2030.mzcr.cz/zdravi-2030-analyticka-studie-stav-obyvatele.pdf>.
- Stralczynská, B. L., Chroustová, K., Skřehot, P., Chytrý, V., Bílek, M., & Marádová, E. (2022). Childhood Injuries and Their Sustainable Prevention from the Perspective of Parents and Grandparents. *Sustainability*, 14(17), 10592. <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/17/10592>
- WHO (2022). The global health observatory: Distribution of causes of death among children aged < 5 years (%). [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/distribution-of-causes-of-death-among-children-aged-5-years-\(-\)](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/distribution-of-causes-of-death-among-children-aged-5-years-(-))

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

ZÚBOZ

DĚKUJEME VÁM ZA POZORNOST

Pedagogická fakulta UK

PhDr. Barbora Loudová Stralczynská, Ph.D., RNDr. Kateřina Chroustová, Ph.D.
prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D. PaedDr. Eva Marádová, CSc.,
PhDr. Tereza Krčmářová, Ph.D., Mgr. Jana Krátká, Ph.D.

Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví, z. ú.

doc. RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, Ph.D., MSc.

Příspěvek vznikl s podporou projektu TAČR č. TL03000213 Analýza a podpora rozvoje kompetencí dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví.

T A
Č R